

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ВСП «РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛГІЙ
ІМЕНІ С.З.ГЖИЦЬКОГО»**

ХВОРОБИ ДРІБНИХ ТВАРИН

ПРОГРАМА

**освітнього компонента (навчальної дисципліни)
підготовки фахівців ОПС фаховий молодший бакалавр
спеціальність 211Ветеринарна медицина**

2022

Укладачі:

Карпюк О.Р., Недопад Л. К. викладачі ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Рецензенти:

Заяць О.Й., Прус В.В., викладачі ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Програма обговорена на засіданні циклової комісії

Ветеринарна медицина

Протокол від 25 липня 2022 року № 8

Голова циклової комісії Заяць О. Й.

Рекомендовано Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького»

Протокол від 25 серпня 2022 року № 11

При укладанні програми освітнього компонента (навчальної дисципліни) за основу взята орієнтовна програма навчальної дисципліни Хвороби дрібних тварин, рекомендована Науково-методичною радою Науково-методичного центру «Агроосвіта» (протокол від 19.05.2017 р. № 4)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Хвороби дрібних тварин”

Галузь знань	21 “Ветеринарна медицина”
Спеціальність	211 “Ветеринарна медицина”
Освітньо-кваліфікаційний рівень	“молодший спеціаліст”
Кількість кредитів ЄКТС за освітньо-професійною програмою	2
Загальна кількість годин	60

Форма організації освітнього процесу та види навчальних занять, обсяг годин:

Навчальні заняття:	
Лекції	14
Практичні заняття	10
Самостійна робота	36
Форма підсумкового контрольного Заходу	залік

ВСТУП

Навчальна дисципліна “Хвороби дрібних тварин” разом з іншими дисциплінами формує активний, комплексний і науково обґрунтований підхід фахівця ветеринарної медицини в набутті студентами теоретичних та практичних навичок розпізнавання хвороб дрібних тварин, постановки діагнозу і проведенні лікування.

Мета навчальної дисципліни – формування в студентів професійного мислення і активного, творчого підходу під час вирішення практичних завдань ветеринарної медицини.

Основним завданням дисципліни є навчити студентів визначати основні причини виникнення хвороб та факторів, що сприяють їх виникненню, особливості розвитку патологічного процесу, на основі результатів клінічного, лабораторного та інших спеціальних методів дослідження хворих тварин, уміти поставити діагноз хвороби, аналізувати зміни різних показників крові, сечі та інших біологічних субстратів для глибокого проникнення в суть патологічного процесу та діагностування хвороб дрібних тварин, контролю та прогнозування їх розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: “Анатомія та фізіологія тварин”, “Годівля сільськогосподарських тварин”, “Хімія”, “Фармакологія з рецептурою”, “Епізоотологія з основами мікробіології”, “Внутрішні незаразні хвороби”, “Акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин”, “Ветеринарна хірургія”, “Паразитологія” та ін.

Як результат вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- історію одомашнення та господарське і службове використання спеціалізованих порід собак і котів, утримання і годівлю;
- причини виникнення незаразних і заразних хвороб, механізми їх розвитку;
- захисні функції в організмі та методи їх стимуляції засобами терапії і біологічно активними фармакологічними препаратами;

уміти:

- ретельно збирати анамнез;
- виконувати основні методи клінічного дослідження та спеціальні дослідження (електрокардіографію, комп'ютерну томографію, серологічні, біологічні, морфологічні та інші методи лабораторних досліджень);
- узагальнювати результати клінічних досліджень, ставити правильний діагноз;
- призначати комплексне лікування хворих собак і котів з застосуванням дієти, засобів етіотропної, стимулюючої та патогенетичної терапії;
- вести амбулаторний журнал та історію хвороби.

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Під час складання навчальної програми викладачі можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст навчального матеріалу та розподіл навчальних годин за темами в межах бюджетного часу, відведеного навчальним планом на вивчення дисципліни. Внесені зміни та доповнення мають бути обговорені на засіданні циклової комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. УТРИМАННЯ, РОЗВЕДЕННЯ ТА ГОДІВЛЯ ДРІБНИХ ТВАРИН

1.1. Вступ. Визначення дисципліни. Породи та особливості племінної роботи

Мета, завдання та значення дисципліни “Хвороби дрібних тварин” у формуванні фельдшера ветеринарної медицини. Взаємозв’язок з іншими дисциплінами.

Історія одомашнення тварин та їх побутово-господарське і службове використання. Породи, екстер’єрні особливості порід собак і котів.

Племінна справа під час розведення собак і котів.

1.2. Годівля дрібних тварин

Особливості травлення у собак і котів. Характеристика кормів. Дієтична годівля. Особливості годівлі при порушенні функцій окремих органів та систем. Вітамінно-мінеральні добавки, їх застосування. Заводські повнораціонні корми.

Практичне заняття 1

Вивчення особливостей годівлі кошенят та цуценят від народження до року. Схеми та методи штучного вигодовування. Підгодівля цуценят і кошенят при переводі на тверді корми.

Вивчення особливостей годівлі дорослих тварин. Раціони для вагітних та лактуючих самок.

Годівля та догляд службових та племінних тварин.

2. ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ФАРМАКОЛОГІЯ

2.1. Застосування та особливості дії лікарських речовин.

Речовини, що діють на центральну нервову систему

Лікарські речовини, їх застосування при хворобах дрібних тварин: антибіотики (цефалоспори́ни, аміноглікози́ди, хіноло́ни, беталакта́ми, лі́нко-замі́ди); антипротозойні препарати; нестерої́дні протизапальні засоби; стерої́ди.

Речовини, що діють на центральну нервову систему (снодійні, седативні препарати, нейролептики, транквілізатори та препарати, що застосовуються для загального знеболення).

2.2. Параметри небезпеки отруйних речовин

Параметри небезпеки отруйних речовин, принципи діагностики, лікування та профілактики отруєння тварин. Характеристика антидотів та застосування їх

з метою патогенетичної терапії. Принципи застосування препаратів, що впливають на патогенез отруєнь.

Практичне заняття 2

Первинна допомога при отруєнні. Лікування та профілактика отруєнь дрібних тварин.

3. НЕЗАРАЗНІ ХВОРОБИ ДРІБНИХ ТВАРИН

3.1. Клінічна діагностика. Внутрішні незаразні хвороби

Основні та додаткові методи дослідження. Фіксація тварин під час проведення діагностичних досліджень та лікування дрібних тварин.

Особливості клінічної діагностики внутрішніх незаразних хвороб дрібних тварин.

Діагностика і лікування під час запальних процесів дихальних шляхів дрібних тварин. Риніт. Емфізема легень. Пневмоторакс. Плеврит.

Діагностика, лікування та профілактика хвороб шлунково-кишкового тракту, печінки та підшлункової залози. Стоматит. Дивертикул стравоходу. Гастроентерит. Гостре розширення шлунка. Гепатодистрофія. Холангіогепатит. Панкреатит.

Хвороби нервової та сечовидільної системи дрібних тварин. Поширення, діагностика та лікування. Гостра і хронічна ниркова недостатність. Сечокам'яна хвороба. Менінгоенцефаліт.

Диференційна діагностика та заходи терапії хвороб шкіри дрібних тварин.

Особливості хвороб спричинених погіршенням обміну речовин у дрібних тварин. Хвороба Кушинга. Еклампсія. Цукровий діабет.

Діагностика та лікувально-профілактичні заходи при отруєнні зоокумарином, шоколадом, цибулею, виноградом, грибами. **Ускладнення після укусів комах та змій, надання лікувальної допомоги.**

Практичне заняття 3

Техніка безпеки під час проведення діагностичних досліджень дрібних тварин.

Особливості діагностики, лікування і профілактика внутрішніх незаразних хвороб у дрібних тварин. Методи введення лікарських речовин.

Показ хворих тварин, надання лікувальної допомоги із застосуванням сучасних терапевтичних засобів та новітніх технологій.

Аналіз ефективності лікування.

Розробка заходів щодо профілактики хвороб незаразної етіології у собак і котів.

3.2. Хірургічні хвороби дрібних тварин

Місцеві знеболення при наркозі та його методи. Наркоз дрібних тварин (ускладнення, реанімація та реабілітація).

Особливості травматизму, відкриті та закриті механічні пошкодження, їх класифікація, диференційна діагностика та методи лікування.

Офтальмологія дрібних тварин (кератит, травма рогівки). Ветеринарна стоматологія.

Хвороби в ділянці голови, грудної стінки, живота, тазу та хвоста у дрібних тварин.

Хвороби опорно-рухового апарату (переломи та їх види).

Ветеринарна андрологія, урологія та проктологія собак і котів. Новоутво-рення (пухлини молочної залози).

Диференційна діагностика хірургічної патології від інших груп захворювань у дрібних тварин.

Практичне заняття 4

Вивчення особливостей травматичних ушкоджень у дрібних тварин та видів клінічного прояву запальних процесів. Катетеризація сечового міхура.

Сучасне хірургічне обладнання, його використання в діагностиці і лікуванні тварин. Рентгенологічне дослідження. Лапароскопія.

Особливості виконання оперативних втручань при хірургічних патологіях

3.3. Акушерство і гінекологія

Морфо-функціональна характеристика статеві системи самок і самців дрібних тварин. Структурні особливості органів систем регуляції репродуктивної функції. Статева зрілість, час настання зрілості організму та фактори, що йому сприяють.

Запліднення та його особливості у самок різних видів дрібних тварин. Трансплантація ембріонів. Технологія отримання та зберігання ембріонів, підготовка до пересадки та техніка пересадження.

Особливості родового процесу у самок дрібних тварин та ускладнення при ньому (нормальні і патологічні роди).

Особливості ембріонального, раннього та пізнього періоду внутрішньо-утробного розвитку ембріонів та плодів у дрібних тварин.

Ускладнення під час вагітності у дрібних тварин та усунення їх.

Післяродова патологія: розрив матки, поїдання приплоду, післяродова септицемія, гострий ендометрит, випадання матки, неправильне розташування плода до родових шляхів. Неповне розкриття шийки матки.

Хвороби статеві системи самців.

Практичне заняття 5

Діагностика прояву компонентів статеві циклу. Особливості статеві функції у самців та самок дрібних тварин. Методика діагностики вагітності за допомогою УЗД у самок дрібних тварин.

Клінічне дослідження тварин перед родами. Визначення овуляції (мазок з піхви, рівень прогестерону). Правила та техніка надання допомоги під час родів.

4. ЗАРАЗНІ ХВОРОБИ ДРІБНИХ ТВАРИН

4.1. Інвазійні хвороби дрібних тварин

Гельмінтози дрібних тварин. Морфо-біологічна характеристика збудників, поширення інвазії, діагностика, лікувально-профілактичні заходи.

Токсокароз. Дирофіляріоз. Дипілідіоз. Дифілоботріоз. Опісторхоз.

Арахнози: ентомоз, отодектоз, саркоптоз, демодекоз, нотоєдроз, сифанаптероз, ліногнатоз.

Морфологія та біологія збудників, діагностика та лікувально-профілактичні заходи.

Протозоози: бабезіоз, токсоплазмоз.

Практичне заняття 6

Діагностика, диференційна діагностика, заходи боротьби та профілактики з інвазійними хворобами.

Зажиттєва діагностика гельмінтозів дрібних тварин.

Лікувально-профілактичні заходи. Ознайомлення з антигельмінтиками.

4.2. Інфекційні хвороби дрібних тварин

Епізоотологічні властивості захворювань, клінічні особливості, диференційно-діагностичні особливості, лікування, специфічна та загальна профілактики при інфекційних хворобах:

- зооантропозоонозні хвороби: лептоспіроз, сказ;

- дерматомікози (трихофітія, мікроспорія);

- чума м'ясоїдних. **Корона- та парвовірусні ентерити. Інфекційний ларинго-трахеїт.**

Практичне заняття 7

Особливості протиепізоотичної роботи за умов домашнього утримання собак і котів. Профілактика та заходи боротьби.

Складання схеми вакцинації, лікувальних заходів та оволодіння принципами профілактики інфекційних хвороб.

Ознайомлення з біопрепаратами.

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Підготовка кваліфікованих фахівців ветеринарної медицини, конкуренто-спроможних на ринку праці, здатних до компетентної і ефективної діяльності на рівні світових стандартів, можлива за умови підвищення ролі самостійної роботи студентів. Тому самостійна робота студента є не тільки важливою формою освітнього процесу, а й має стати його основою.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Про ветеринарну медицину : Закон України 2498-ХІІ від 25.06.1992 р., поточна редакція від 04.10.2018.
2. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Влізло В.В. та ін. Внутрішні хвороби тварин. – Ч 1. / За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 1999.– 376 с.
3. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Влізло В.В. та ін. Внутрішні хвороби тварин. – Ч.2. / За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2001.– 544 с.
4. Судаков М.О., Цвіліховський М.І., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби тварин : підручник. – 2-ге вид., доп. / За ред. М.О.Судакова. – Київ : Мета, 2002. – 352 с.
5. Магда І.І., Воронін І.І., Пономаренко Є.М., Фоменко Г.М. Оперативна хірургія з основами топографічної анатомії і анестезіології. – Київ : Вища школа, 1995. – 235 с.
6. Власенко В.М., Тихонюк Л.А., Рубленко М.В. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія. – Спеціальна частина. – Біла Церква : 2006. – 544 с.
7. Власенко В.М., Тихонюк Л.А., Рубленко М.В. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія. – Загальна частина. – Біла Церква, 2006. – 531 с.
8. Калашник І.О., Панько С.І., Передера Б.Я. та ін. Практикум із загальної та спеціальної хірургії / За ред. І.О. Калашника. – Київ : Урожай, 1995. – 256 с.
9. Панько І.С., Борисевич В.Б., Терес М.О. та ін. Спеціальна ветеринарна хірургія. – Київ : УСГА, 1993. – 401 с.
10. Аллен В.Э. Полный курс акушерства и гинекологии собак. – 2 издание исправленное и дополненное. – Москва : Аквариум ЛТД, 2002. – 448 с.
11. Гришко Д.С. Лекції з ветеринарного акушерства : навч. посіб. – Хайків : Прапор, 2003. – 400 с.
12. Харенко М.І., Хомин С.П., Кошовий В.П. та ін. Фізіологія і патологія розмноження дрібних тварин : навч. посіб. – Суми : ВАТ “Сумська обласна друкарня”, видавництво “Козацький вал”, 2005. – 554 с.
13. Яблонський В.А., Хомич С.П., Каліновський Г.М. та ін. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – Вінниця : Нова книга, 2006.
14. Горбань М.І. Епізоотологія з мікробіологією. – Київ : Вища освіта, 1989.
15. Каришева А.Ф. Спеціальна епізоотологія. – Київ : Вища освіта, 2002. – 132 с.
16. Сидоров И.В. Справочник по лечению собак и кошек. – Москва : Нива России. – 2001.

17. Галат В.Ф., Березовский А.В., Прус М.П. та ін. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. – Київ : Вища школа, 2003. – 464 с.
18. Кузьмин А.А., Советы Айболита или здоровье вашей собаки. Справочник практического ветеринарного врача по болезням собак. – Харьков : “Паритет” ЛДТ, 1995. – 320 с.
19. Хмельницький Г.О., Хоменко В.С., Канюха О.І. Ветеринарна фармакологія. – Харків : “Паритет” ЛТД, 1995. – 480 с.
20. Котенко Е.В., Мешкова Н.Н. Клуб собаководства : сборник. – Москва : Патриот, 1991. – 120 с.
21. Мазовер А.П., Крушинский Л.В. и др. Служебная собака : руководство по подготовке служебных собак. – Москва : ВАП, 1994. – 576 с.
22. Пше
23. Дельберт Дж. Карлсон, Джеймс М Гиффин, Лиза Д. Карлсон Домашний ветеринарный справочник для владельцев кошек / Пер. с англ. Стукалиной Л.А. – Москва : Центр-полиграф, 1997. – 573 с.
24. Дельберт Дж. Карлсон. Домашний ветеринарный справочник для владельцев собак / Пер. с англ. Сперанской Е.Н. – Москва : Центрполиграф, 1997. – 534 с.
25. Левченко В.І., Судаков М.О., Мельник Й.Л. та ін. Клінічна діагностика хвороб тварин. – Київ : Урожай, 1995 – 368 с.
26. Левченко В.І., Влізло В.В., Кондрахин І.П. та ін. Ветеринарна клінічна біохімія. – Біла Церква, 2002. – 400 с.
27. Деонтология Дж. Корсан, А.Р. Маккей. – Москва : Аквариум, 2002. – 221 с.